

Avslutningstale
Landsmøte i DNA
Folkets Hus, Oslo 11.11.90

Vi kan alle være stolte og glade over det politiske arbeidet som dette landsmøtet har utført og vedtatt. Og jeg tror vi alle opplever det idet vi reiser fra hverandre at det er akkurat slik det er, og at det derfor er noe i at vi hadde forventninger da vi møttes på fredag, at vi faktisk hadde ganske stor selvtillit som noen av avisene skrev, fordi vi hadde tro på oss selv og vårt parti og vår evne til å peke ut retning for veien framover.

Og det har vist seg at vi hadde grunn til å føle den tilliten til egen plattform og til egne muligheter for sammen å skape. For det er det vi har gjort. Vi har skapt politikk, og de vedtakene dette landsmøtet har gjort nå i formiddag, kommer til å vise seg å være historisk. Vi kan alle se det, enten det er lokalpolitikken, Norge - et nytt Europa - en egen uttalelse om å ta barn på alvor, en klar forankring av miljøpolitikken som et sentralt anliggende for oss alle. Alt dette som fremgår av det som er verdt resultatet av vår felles innsats gjennom disse tre dagene, og den forberedelse som partiorganisasjonene har gjort i ukene og månedene før landsmøtet.

Vi vil at menneskene skal ha respekt og omsorg for hverandre, at de skal ta ansvar for seg selv og for hverandre, at de skal ta ansvaret for fremtiden og vi tror at det nytter, vi tror menneskene kan det, vi tror på demokratiet og på sosialdemokratiet. Derfor sier dette landsmøtet at arbeid er jobb nr. 1. At Norge skal være et foregangsland for miljø og et pådriverland i internasjonalt miljøsamarbeid. At vi tar barn på alvor, at de er verdt sin vekt i gull og at det først og fremst er foreldrens ansvar å ta vare på barna. Det står

vi fast i vår uttalelse. Og ingen skal være i tvil om det, men vi er nødt til å understreke det er også et nasjonalt ansvar å sikre godt oppvekstvilkår for våre barn. Og det er det som står i den ganske krevende uttalelsen som Regjeringen, våre fylkesting og våre kommunestyregrupper og hele partiet nå har å forholde seg til når det gjelder 90-åra som barnas og de unges ti-år.

Avisene, radio og fjernsyn, de har fulgt oss på nært hold og med større interesse, kanskje, enn på lenge. De visste at dette møtet ville få historisk betydning. Og det er ikke bare for landets største parti og for fagbevegelsen, men det er for Norge og indirekte og egentlig også for Norden og Europa. Vi har hatt et sterkt ønske om bred, åpen og forpliktende debatt, og det har vi fått, om vårt eget verdigrunnlag, om våre visjoner i en ny tid. Og jeg mener vi kan slå fast i dag, vi har lyktes. Vi har skapt noe som vil bli stående og som partifeller landet over kan ta utgangspunktet i i vårt fortsatte arbeid framover mot kommunevalget og mot landsmøtet i 92.

Så har jeg faktisk ikke hørt en eneste delegat gi uttrykk for annet enn at gruppearbeidet og nye arbeidsformer var en fin opplevelse, at de kunne skape sammen og at alle kunne komme til orde. Og dette er en bekreftelse på de klare erfaringer vi alle har høstet fra det organisasjonsutviklingsarbeid som vi har holdt på med helt systematisk det siste året. Det blir mer spennende, det blir mer meningsfylt, det blir rett og slett bedre det vi gjør og det vi konkluderer med når samtalen har vært stor og når alle har vært med. Altså, det vi får til å lytte til hverandre, men, vel og merke, lytte til alle. Det er det som er forskjellen kvalitativt på det arbeidet vi Og da er det slik at vi får se hvordan erfaringer, følelser og tanker hos de som ikke alltid står først på talelisten, de som ikke alltid er raskest til å ta ordet og gi uttrykk for sin mening, når de blir fullt ut med, så vil svaret de gir også bedre gi uttrykk for hva menneskene i fellesskap står for. Og

det er sosialdemokratiets egenart. Det er selve kjernen at vi greier dette. Og så skal vi vite som er samlet her at vi er utvalgte. Vi har beskrevet hvordan dette landsmøtet ikke er et helt dekkende uttrykk for den norske befolkning, at det er litt for mange funksjonærer, litt for mange offentlig ansatte. Vi vet mye om hvorfor det er slik, men det forplikter oss også alle til å passe på at den store samtalen fortsetter. Og at det i de små gruppene hvor vi kan summe rundt omkring i landet, hvor vi kan passe på at alle kommer til orde. Og det er den jobben vi står foran.

De som blir tause, og velger den stille ettertenksomhet, de kan snakke når de får sjansen til det. Og her har jeg, det er mange avisutklipp, som det kan være grunn til å ta med seg fra dette landsmøtet, men det som faktisk gjorde mest inntrykk på meg, her står det, det kan være hyggelig for Bergen og Oslo og Trondheim og Tromsø, her står det: "Ikke glem storbyene". Men i artikkelen så står det: "Har dere fra grasroten noe innflytelse på et landsmøte?" Legg merke til ordvalget. Aftenpostens journalister har nå snart ikke lov å skrive "grasrota". Ja, jeg tror faktisk de har en liste med ord hvor det skal hete -en og ikke -a, men det er greit. Men det var innholdet som jeg var mest opptatt av. Det var nemlig, hva svarte de som ble spurt. Og det var da landsmøtet begynte: "Vi skal ha grupper og vi skal diskutere aktuelle problemstillinger. Da trenger vi ikke være så barske for å få ordet", sier de. Nei, bedre kan det igrunnen ikke sies. Og det må vi nå ikke glemme. For alle som er her er tillitsvalgte og har et ansvar for alle andre som

Ved åpningnen av landsmøtet og senere i partisekretærens innlegg også, har vi lagt stor vekt på fra sentralstyrets side den brede debatten som vi nå har vært mest opptatt av, og det gjelder generelt hvordan partiet skal blomstre og virke i tiden som kommer. Og vi kan da igjen slå fast at dialogen om Norge - et nytt Europa - skal omfatte de mange, for da vet vi at vi kommer på rett vei. Ingen skal være i tvil om at

det er mange, tvilende, skeptiske og usikre mennesker rundt omkring i det ganske land - overfor alt det som påvirker oss så sterkt og så raskt og som gjør at mange føler stopp verden - jeg vil av. Altså, den følelsen den er der. Men det er dette som er vårt ansvar å snakke om de tingene, diskutere dem i åpenhet og få folk til å være med i dialogen om hvordan vi forholder oss til en ny virkelighet og på hvilken måte vi kan gjøre best mulig innflytelse, skape grunnlaget for de verdier vi står for og unngå sosial utrygghet, følelse av uro for fremtiden og tro og trygghet for at vi har en bærekraftig utvikling og et bærekraftig samfunn. Men da er det sosialdemokratiets store samtale som er svaret - både i Norge og i andre land ute i Europa og i resten av verden. Og da skal fiskeren, småbrukeren, industriarbeideen og pensjonisten - alle føle at vi tar deres hverdag, deres liv, deres fremtid på alvor. Det er det vi skal gjøre i Molde og årene som nå kommer.

Så har jeg bare lyst til å si at det som skjedde her ved åpningen og som også avisene har kommentert. Kulturmedarbeideren i VG skrev at det ble en stor opplevelse. Det var stemning, samhørighet, varme og idealisme i en hjertelig og fellesskap. Kortere og mer presist kan det ikke uttrykkes det vi opplevde da Åge, Bjørn og Arja sammen med oss innledet dette landsmøtet. Også det vil vi alle komme til å huske. Og det illustrerer noe vi alle vet, nemlig at vårt samhold, sosialdemokratiets evne til å begeistre og å få med seg flere, det har også sammenheng med at vi har følelser, vi har en omsorg og en varme for hverandre, og det er jo bare gjennom den type menneskelig utveksling at demokratiet i virkeligheten kan fungere. Og da er sangen, fellesskapet, kulturen en viktig del av det vi er nødt til å bygge på også for fremtiden. Og derfor takker jeg alle som har bidratt til denne varme, dette engasjement, denne også kulturelle opplevelse som vi alle vet at dette partiet har med seg og som vi må bruke for å få menneskene til å tenke og føle sammen.

I morgen starter Regjeringen på et Mange timers regjeringskonferanse hvor budsjettarbeidet skal konkluderes. Men da har jeg lyst til å minne dere før jeg nå ønsker dere alle vel hjem til nytt arbeid, minne om at de satsingsområder vi har delt ut og som dette landsmøtet på alle mulige måter har vært opptatt av, arbeid, miljø, barn og unge, det kan ikke bare landsmøtet, partiet sentralt eller Regjeringen gjennomføre. Dere har alle der ute hvor dere jobber i lokalpartilagene, i kommunestyrene, i fylkespartiene og fylkestingene våre et ansvar for at folk kjenner oss igjen, at det vi er sammen om her, er sammen om også ute. Og så må vi hjelpe hverandre til å lykkes med det. For det stiller krav om politiske visjoner og om evne og vilje til å prioritere. Det er en oppfordring til oss som skal ta den jobben i morgen, og det er oppfordring til alle dere.

Og når vi nå reiser fra hverandre, så har vi fått ny inspirasjon, vi har fått ny glede, vi har fått nye ståsteder, vi har fått sikkerhet for de politiske mål og de politiske verdier som vi nå skal ut å videreføre. Og så kan vi si, hvilket ansvar har vi alle sammen nå for å spre som ringer i vannet alt det vi sammen har opplevet og alt det vi skal gjøre framover mot kommunevalget som er den første store kraftprøve for oss alle. Ja, den ene vektkraft og den fornyelse som vi alle har opplevd, den må vi bruke, og det kan jo hende at det er noen som ikke har fått med seg det glade budskap en av disse tre dagene. Og det er noen som sitter der hjemme og venter på at det skal komme en fra vårt parti og banke på døra, og i disse dager og ukene rundt et historisk landsmøte og etter det, så ha vi alle muligheter for å nå flere hjerter og flere mennesker i en bred samtale om fremtiden. Det er sosialdemokratiets ansvar, det er Det norske Arbeiderpartiets ansvar på vegne av vår bevegelse og de verdier vi står for, men også på vegne av det norske folk, for det er bare vi som kan skape grunnlag for den styring som bygger på mennesker og miljø og som bygger opp til det bærekraftige samfunn som vi

alle sammen ønsker og som når vi ser i våre barns øyne vi vet betyr noe annet enn det den forrige generasjonen visste, nemlig at de barna kan ikke ta ansvar for sin egen fremtid, og de kan ikke bestemme om 10, 15 eller 20 år at solidariteten skal kunne være levende og rettferdigheten skal blomstre hvis vi ikke tar ansvar i dag for ikke å undergrave vår fells framtid. Og der ender vi der vi startet, arbeid, miljø, barn og unge og vårt ansvar også for framtidige generasjoner. Takk til dere alle - og lykke til i de viktige månedene ikke minst fram mot kommunevalget. Takk for nå, og vel møtt til ny dyst.